

DEN

MECHELSCHEN

ALMANACH,

Voor het Jaer ons Heeren

JESU CHRISTI

M. DC. LXXIX.

Gecalculeert ende gestelt opden
Meridiaen vandeSTADT ENDE PROVINCIE
VAN

MECHELEN,

Mits-gaeders de om-lijghende
plaetsen.*In desen Almenach sijn gestelt de Water-
getyden van Mechelen op Antwerpen
achter jegelycken dagh van 't Jaer.*

DOOR

REM MERUM VALERIUM

Pastoor in Muysen.



TOT MECHELEN,

by GYSBRECHT LINTS. 1679

Vecklaringhe van desen Almanach.

Dit Jaer is naer de geboorte Christ. 1579
 Naer de scheppinghe des werelts volgens
 de Calculacie van beste schryvers. 3701
 De Sondaeghsche Letter is **A**
 Het Gulde Getal 8
 De Epacta 18
 Den Circkel der Sonne 8
 De Roomsche indictie 2
 Den Vleesch tyt van kerfsmis tot Asch-
 dagh, sal dueren 7. weken en 3. daghen

**De verspinghende Feest-daghen van de
 H. Roomsche Kercke.**

Septuagesima den 29. Januarii
 Afdagh den 15. Februarii
Paescchen den 2. April
 Ons Heeren Hemelvaert. den 11. Mey
 Sinxen. den 21. Mey
 H. Sacraments dagh. den 1. Junii
 Advent begint den 3. Decemb.
 Sondagen naer Sinxen 27

Quartertemper dagen van dit jaer.

22. 24. 25. Februarii.
 24. 26. 27. May.
 20. 22. 23. Septembris.
 20. 22. 23. Decembris.

**Andere Vasten-daghen van het Artf-
 bisdum van Mechelen, zijn in desen Al-
 manach gestelt op haere gewoonelijcke
 dagen.**

De 12. Teekenen des Hemels.

♈ Aries	Het Hoofd.
♉ Taurus.	Den Hals en Neck.
♊ Gemini.	Armen en Handen
♋ Cancer.	De Borste.
♌ Leo.	Het Herte.
♍ Virgo.	Het Ingewant.
♎ Libra.	De Nieren.
♏ Scorpius.	De Schaemelheyt.
♐ Sagittarius.	De Deyn.
♑ Capricornus.	De Knien.
♒ Aquarius.	De Schenckels.
♓ Piffes.	De Voeten.

JANUARIUS

A Sond Besnydenisse Christi
 1 b Maend s. Isidorus. x
 2 c Dyftd. s. Genoveva. xj.
 3 d Woensd. s. Pharaïldis. xj. 3
 4 Het leste quartier den 5. smorghens ten
 twee uren 53. min.
 5 e Donderd. s. Eduardus. xij
 6 f Vrydagh. **Dry koningen.** xij. 3
 7 g Saterdag s. Raymundus. j
 8 **A Sondag** s. Goedele. ij
 9 b Maend. s. Paschafia. j. ij
 10 c Dyftd. s. Martinianus priest. iij
 ☉ Den 10. Januariu, de Son gaet op ten
 8. uren onder ten 4. uren.
 11. d Woensd. s. Theodorus. v. v
 ● Nieuwe Maen den 12. 37. minuten
 naer noen.
 12 e Donderd s. Arcadius. vj
 13 f Vrydagh. s. Leontius. vj. 3
 14 g Saterdag s. hilarius. vij
 15 **A Sondag** H. Naem **JESUS.** vij
 16 b Maend. s. Marcellus. ix
 17 c Dyftdag s. Antonius. x
 18 d Woensd. s. Prisca. xj
 ☾ Het eerste quartier den 19. smorgens
 ten 3. uren 4. min.
 19 e Donderd. s. Marius. x. xij
 20 f Vrydagh. s. Sebastiaen. j
 ☉ Den 20. de Son in Aquarius gaet op
 een quaert voor 8. uren, en onder
 een quaert naer 4. uren.
 21 g Saterdag s. Agnes. ij
 22 **A Sondag** s. Vincent. ij. 3
 23 b Maend. s. Emerentiana. ij
 24 c Dyftdag s. Timotheus. iv
 25 d Woensd. s. Pauwels Bekeer. v
 ● Volle mane Donderdagh den 26. ten
 6 uren 21. min. savonts.
 26 e Donderd s. Policarpus. vj
 27 f Vrydagh s. Jan Guldem. vij
 28 g Saterdag s. Carolus Magn. vij
 29 **A Sond** **Septuagesima** vj. ix
 30 b Maendag s. Aldegundis. ix. 3
 31 c Dyftdag s. Marcella. x

FEBRUARIUS.

1 d Wonedags s. Brigida. ☽ x. 3
2 e Donderd **Ons L. V. Lichtmis** xj

☉ **Den 1. Februarii de Son gaet opten halver acht, en onder ten halver vyf.**

☾ Het leste quartier Vrydag den 3. ten 10. uren 18. min. t'savonts.

3 f Vrydag s. Blasius m xij
4 g Saterdag s. Gysbrecht j
5 **A Sondag Sexagesima** f ij
6 b Maend s. Dorothea ij. 3
7 c Dyftdag s. Romoaldus v ij
8 d Woenfd s. Helena iv
9 e Donderd s. Appollonia ☿ v

● Nieuw Mane Vrydag den 10. ten 11. uren 30. min. t'nachs.

10 f Vrydag s. Guilielmus vj
11 g Saterdag s. Severinus vij
12 **A Sondag Quinquag.** ☿ viij
13 b Maendag s. Gregorius ix
14 c Dyftdag s. Valentijn Vast. av. v x
15 d Woenfd **Afdagh** v x. 3
16 e Donderd s. Juliana ☿ xj

☾ Het eerste quartier den 17. ten 2. uren 46. min. naer noen.

17 f Vrydag s. Silvinus xij
18 g Saterdag s. Simcon ii j
19 **A Sondag Quadragesima** ij
20 b Maendag s. Victor ☽ ij

☉ **Den 20. de Son gaet op ten 7. uren en onder ten 5. uren.**

21 c Dyftdag s. Pipinus ij. 3
22 d Woenfd s. Peeter Stoel ☽ vi
23 e Donderd s. Milbuurgis v
24 f Vrydag s. **Quat** v. 3
25 g Saterdag **Quatertemp.** v vj

● Volle Mane den 25. 48. min. naer noen.

26 **A Sondag Reminiscere** vij
27 b Maendag s. Nestor viij
28 c Dyftdag s. Romanus Abt ☽ ix

MEERT.

1 d Woenfd s. Guidbertus ☽ ix. 3
2 e Donderd s. Simplicius m x
3 f Vrydag s. Cunegundis x. 3
4 g Saterdag s. Casimirus f xj

☾ Het leste quartier den 5. ten 2. uren 46. min. naer noen.

5 **A Sondag Oculi** f xij
6 b Maend s. Coleta Maget f j

☉ **De Son den 6. Meert gaet op ten halver seven, en onder ten halver ses.**

7 c Dyftdag s. Thomas Aq. v ij
8 d Woenfd s. Hunfridus ij
9 e Donderd s. Francisca ☿ iv
10 f Vrydag s. Macharius v
11 g Saterdag s. Vindicianus ☿ v. 3

● Nieuw Maene den 12. sinorgens ten 9. uren 8. min.

12 **A Sondag Letare** s. Gregor. vj
13 b Maend s. Euphrasia v vij
14 c Dyftdag s. Mathildis v viij
15 d Woenfd s. Zacharias Paus ☿ ix
16 e Donderd s. Heribertus x
17 f Vrydag s. Gertrudis ii x. 3
18 g Saterdag s. Anselmus ii xj

☾ Het eerste quartier den 19. sinorgens ten 4. uren 7. min.

19 **A Sondag Judica s. Joseph** ☽ xij
20 b Maendag s. Joachin j

☉ **Den 20. Meert de Sonne in Aries gaet op en onder ten 6. uren, dagh en nacht even lanck.**

Den Lenten begint.

21 c Dyftdag s. Benedictus ij
22 d Woenfd s. Cathar. van Sw. ☽ ij
23 e Donderd s. Theodorus ij. 3
24 f Vrydag Het Kint s. Simeon ij. 3
25 g Saterdag **Maria Bootschap** v
26 **A Sondag Palm-sondag** v. 3

● Volle Mane den 27. sinorgens ten 4. uren 28. min.

27 b Maend s. Rupertus ☽ vj
28 c Dyftdag s. Sixtus Paus vj. 3
29 d Woenfd s. Malcus m vij
30 e **W**itten Donderd. s. Coryn viij
31 f **G**oeden Vrydag s. Cornelia ix

APRIL.

1	g	Saterdag	Paef-avond.	Vast.	7	x
2	A	Sondag	1. Paef-dagh		x.	3
3	b	Maend	2. Paef-dagh		ψ	xj
4	c	Dyftdag	3. Paef-dagh			xij
<p>☾ Het leste quartier den 4. ten 3. uren 35. min. sinorgens.</p>						
<p>☉ Den 4. April de Son gaet op ten hal- ver 6. en onder ten halver seven.</p>						
5	d	Woensd	s. Vincent Ferrer.		≈	j
6	e	Donderd	s. Cælestinus Paus			ij
7	f	Vrydagh	s. Hermæus		✕	ijj
8	g	Saterdag	s. Dyonifius			iv
9	A	Sondag	Quatimodo		∇	v
<p>● Nieuw Mane den 10. naer noen ten 5. uren 52. min.</p>						
10	b	maend	s. Apolinaris			vj
11	c	Dyftdag	s. Leo Paus		8	vij
12	d	Woensd	s. Julius Paus			vij
13	e	Donderd	s. Hermenigildus	II		vijj
14	f	Vrydag	s. Luduina Maget			ix
15	g	Saterdag	s. Anastasia			x
16	A	Sondag	Milicordia		⊖	xj
<p>Het eerste quartier den 17. t'savonts ten 7. uren en 16. min.</p>						
17	b	Maend	s. Anicetus Paus			xij
18	c	Dyftdag	s. Ricardus		Ω	j
19	d	Woensd	s. Usmarus			ij
20	e	Donderd	s. Marcianus		⊗	ij. 3
<p>☉ De Son in Tauro den 16. April gaet opten 5. uren, en onder ten 7. uren.</p>						
21	f	Vrydag	s. Vitalis			ijj
22	g	Saterdag	s. Soter en Cayus			iv
23	A	Sondag	Jubilate		⊕	v
24	b	Maend	s. Egbertus			v. 3
<p>● Volle Mane den 25. savonts ten acht uren.</p>						
25	c	Dyftdag	s. Marcus.	Vasten tot noen en vles derven		
26	d	Woensd	s. Cletus			vij
27	e	Donderd	s. Coenraet			vijj
28	f	Vrydagh	s. Vitalis		7	ix
29	g	Saterdag	s. Robert			ix 3
30	A	Sondag	Cantate		ψ	x
			s. Rudol.			xj

M E Y.

1	b	Maend	ss. Philip. en Jac.		ψ	x. 3
2	c	Dyftdag	s. Athanasius			xj
<p>Het leste quartier den 3. 17 min. naer noen.</p>						
3	d	Woensd	H. Kruys Vind.		≈	xij
4	e	Donderd	s. Monica.			j
5	f	Vrydagh	s. Govaert		✕	ij
6	g	Saterdag	s. Jan in d'Olie			ijj
7	A	Sondag	Vocem		∇	iv
8	b	Maend	Kruysdaghen, Vast tot noen, en derst vlee- dese 3 daghen,			
<p>☉ Den 8 Mey de Son gaet op ten halver vyf, onder ten halver acht.</p>						
9	c	Dyftdag	s. Gregor. Naz.		8	vj
<p>● Nieuw Mane den 9 t'savonts ten 7 uren 46 min.</p>						
10	d	Woensd	s. Job			vj. 3
11	e	Donderd	Ons H. Hemelv.	II		vij
12	f	Vrydagh	s. Epiphanius			vijj
13	g	Saterdag	s. Servaes		⊖	ix
14	A	Sondag	Exaudi s Bonif.			x. 3
15	b	Maend	s. Dymphna		U	x3
16	c	Dyftdag	s. Ubaldus			xi
<p>☾ Het eerste quartier den 17 ten 13 uren 24 min. voor noen.</p>						
17	d	Woensd	s. Restituta		U	xij
18	e	Donderd	s. Venantius		⊗	j
19	f	Vrydagh	s. Dunstanus			ij
20	g	Saterdag	s. Bernardin.		≈	ijj
21	A	Sondag	1 Sinxen			ijj. 3
<p>☉ De Son in Gemini den 21 Mey gaet op een quaert naer vier uren, en onder een quaert voor acht uren.</p>						
22	b	Maend	2. Sinxen			iv
23	c	Dyftdag	3. Sinxen		⊗	v
24	d	Woensd	Quatertemper			v 3
25	e	Donderd	s. Urbanus		7	vj
<p>● Volle Mane den 25 Mey 43 min. naer noen.</p>						
26	f	Vrydagh	s. Philippus Nerijs			vij
27	g	Saterdag	s. Joannes Paus			vijj
28	A	Sondag	H. Dryvuldigheyt		ψ	ix
29	b	Maend	s. Maximinus			ix 3
30	c	Dyftdag	s. Felix Paus		≈	x
31	d	Woensd	s. Petronella			x 3
<p>☉ Den 31 de Son gaet op ten 4 uren, en onder ten 8 uren.</p>						

JUNIUS.

1 e Donderd	1. Sacram. dagh	✕ xj
☾ Het leste quartier den 2 smorgens 43 min. naer middernacht		
2 f Vrydagh	s. Marcellus	xij
3 g Saterdag	s. Paula, mag.	v j
4 A Sondagh	2 naer Sinxe	ij
5 b Maend	s. Germanus	8 iij
6 c Dyftdag	s. Norbertus	iv
7 d Woensd	s. Robertus	ii v
● Nieuw Mane den 8 ten 11 uren 45 min. voor noon.		
8 e Donderd	s. Medardus	vj
9 f Vrydagh	s. Pelagia Mag.	5 vj. 3
10 g Saterdag	s. Margar. Koningin.	vij
11 A Sondagh	3. naer Sinxen	vij
12 b Maend	s. Antonia Mart.	v ix
13 c Dyftdag	s. Anthon. de Pad.	ix. 3
14 d Woensd	s. Batilius	ix x
15 e Donderd	s. Vitus	x i
☾ Het eerste quartier den 16 smorgens ten 4 uren 18 min.		
16 f Vrydagh	s. Rolandus	xij
17 g Saterdag	s. Adolphus	ii j
18 A Sondagh	4. naer Sinxen	ij
19 b Maend	s. Gaudentius Mar.	m ij 3
20 c Dyftdag	s. Silverius Paus	ij
21 d Woensd	s. Albanus	iv

☉ Son in Cancer den 21 Junii gaet op 10 min. voor 4 uren ende onder 12 min. naer 8 uren, den langhten dagh.

Den SOMER begint

22 e Donderd	s. Paulinus Biff.	7 v
23 f Vrydagh	Vastendagh	v. 3
● Volle Mane den 24 smorgens ten vier uren 14 min.		
24 g Saterdag	s. Jan Baptista	v vj
25 A Sondagh	5. naer sinxen	vij
26 b Maendag	ss. Joen en Paul:	vij
27 c Dyftdag	De 7. Slapers	ix
28 d Woensd	Vastendagh	✕ x
29 e Donderd	7. Pecten en Paul:	xi
Het leste quartier den 30 t'savonts ten 9 uren 28 minuten.		
30 f Vrydagh	s. Emiliana Mart.	✕ xij

JULIUS.

1 g Saterdag	s. Rombout	j
2 A Sondagh	11. Visit. Mech. kern	
3 b Maend	s. Felix	8 iij
4 c Dyftdag	s. Mertens overvoer.	iv
5 d Wonsd	s. Agaton	ii v
6 e Donderd	s. Godelive	v. 3
● Nieuw Mane den 7. ten 10. uren 19 min. t'savonts,		
7 f Vrydagh	s. Willibaldus	5 vj
8 g Saterdag	s. Kilianus Biff.	vij
9 A Sondagh	7. naer Sinxen	5 vij
10 b Maend	s. Amelberga	ix
11 c Dyftdag	s. Pius Paus	x
12 d Woensd	s. Joan, Gualb.	ix x. 3
☉ Den 12 Julii de Son gaet op ten vier uren, onder ten 3 uren.		
13 e Donderd	s. Anacletus Paus	xj
14 f Vrydag	s. Bonaventura	xi. 3
☾ Het eerste quartier den 15 ten 9 uren 11 min. t'savonts,		
15 g Saterdag	Scheyden der Apost.	xij
16 A Sondagh	8. naer Sinxen	m j
17 b Maend	s. Alexius	ij
18 c Dyftdag	s. Fredericus	ij
19 d Woensd	s. Symachus	7 iij. 3
20 e Donderd	s. Margarita	7 iv
21 f Vrydagh	s. Daniel	v v
22 g Saterdag	s. Maria Magdalena	v. 3
● Volle Mane den 23 ten 11 uren 3 min. voor noon.		
23 A Sondagh	9. naer Sinxen	iii vj
☉ Son in Leo den 23 Julii gaet op 12 min. naer 4 uren onder 12 min. voor acht uren.		
De Hontsdagen beginnen.		
24 b Maend	s. Christina	vij
25 c Dyftdag	s. Jacob Apostel	vij
26 d Woensd	s. Anna	✕ ix
27 e Donderd	s. Pantaleon	x
28 f Vrydag	s. Innocentius	v x. 3
29 g Saterdag	s. Martha	xj
Het leste quartier den 30 Julii smorgens ten 1 ure 32 min.		
30 A Sondagh	10. naer Sinxen	8 xij
31 b Maend	s. Ignatius Loyola	j

AVGVSTVS

- 1 c Dyftagh s. Peeters Banden II ij
- 2 d Woenfd Aflaet van Portiunkel iij
- 3 e Donderd s. Stevens vind. 5 ij. 3
- 4 f Vrydag s. Dominicus iv

☉ Den 4 Augustij, de Son gaet op te halver 7 onder ten halver 8.

- 5 g Saterdag Mariaterfneeuw Ω v

☾ Nieuw Mane den 6 smorgens ten acht uren 52. min.

- 6 A Sondag 11. naer Sinx. vj

- 7 b Maend s. Albertus vij

- 8 c Dyftdag s. Miro Biff. iij. 3

- 9 d Woenfd Vastendagh viij

- 10 e Donderd s. Laureys ix

- 11 f Vrydag s. Gaugericus x

- 12 g Saterdag s. Clara x. 3

- 13 A Sondag 12. naer Sinxen m xj

☾ Het eerste quartier den 14 ten 1 ure 26 min. naer noon.

- 14 b Maend Vastendagh xij

- 15 c Dyftdag Mariæ Hemelw. 7 j

- 16 d Woenfd s. Rochus ij

- 17 e Donderd s. Anastasius ij. 3

- 18 f Vrydag s. Helena Koning. vj ij

- 19 g Saterdag s. Lutgardis iv

- 20 A Sondag 13. naer Sinx. s. Bern. m. v

☉ Volle Mane den 21 ten 6 uren 35 m. naer noon.

- 21 b Maend s. Philibert. vj

- 22 c Dyftdag s. Paternus x vij

- 23 d Woenfd s. Zacheus viij

☉ De Son in Virgo den 23 Augusti gaet op ten 5 uren, en onder ten 7 uren.

De Honts-dagen eyndigen.

- 24 e Donderd s. Barthol. Apost. v ix

- 25 f Vrydag s. Ludovicus x

- 26 g Saterdag s. Severinus 8 x. 3

- 27 A Sondag 14. naer Sinxen xj

☾ Het leste quartier den 28 smorgens ten acht uren 23 min.

- 28 b Maend s. Augustinus II xij

- 29 c Dyftdag s. Jans onthoofdinge j

- 30 d Woenfd s. Rosa 6 i

- 31 e Donderd s. Isabella ii

SEPTEMBER.

- 1 f Vrydag s. Gielis 8 iv
- 2 g Saterdag s. Margar. tot LOV. Ω v
- 3 A Sondag 15. naer Sinx. LOV. K. v. 3
- 4 b Maend s. Kofalka iij. vj

☾ Nieuw Mane den 5 smorgens ten een ure, 34 minuten.

- 5 c Dyftdag s. Bertinus Abr. vj. 3

- 6 d Woenfd s. Victor vij

- 7 e Donderd s. Regina 8 viij

☉ Den 7 September de Son gaet op ten halver 6 en onder ten half 7

- 8 f Vrydag Mariæ Geborte viij. 3

- 9 g Saterdag s. Audomarus m ix

- 10 A Sondag 16. naer Sinx. s. N. Tol. x

- 11 b Maend s. Vinciana x. 3

- 12 c Dyftdag s. Guido 7 xj

☾ Het eerste quartier den 13 smorgens ten 5 uren 12 minuten

- 13 d Woenfd s. Julianus xij

- 14 e Donderd H. Krays verhef. vj j. 3

- 15 f Vrydag s. Nicodemus ij

- 16 g Saterdag s. Cornelis iij. iij

- 17 A Sondag 17. naer Sinxen S. Lamb.

- 18 b Maend s. Th. à villa nova x. iv

- 19 c Dyftdag s. Januarius v

☉ Volle Maen den 20 smorgens ten twee uren 55 minuten

- 20 d Woenfd Quateremper v vi

- 21 e Donderd s. Matheus Evang. vij

- 22 f Vrydag Quateremper 8 viij

- 23 g Saterdag Quateremper ix

☉ Den 23 September de Son in Libra gaet op en onder ten 6 uren, dagh en nacht even lanck.

Den HERFT begins.

- 24 A Sondag 18. naer Sinxen II x

- 25 b Maend s. Aurelia Maget xi

☾ Het leste quartier den 26 v' avonds ten 6 uren 37 min.

- 26 c Dyftdag s. Cyprianus xij

- 27 d Woenfd s. Cosmas en Dam. 6 j

- 28 e Donderd s. Wencelaus j. 3

- 29 f Vrydag s. Michael Aertus. Eng. ij

- 30 g Saterdag s. Hieronymus 6 iij

OCTOBER.

- 1 A Sondagh iv
- 2 b Maendag H. Engel bewaerder v
- 3 c Dyfstdagh s. Francif. Borgia v. 3
- Nieuw mane den 4. Octob. t'savonts ten 6. uren 15. min.
- 4 d Woenfd s. Franciscus vj
- 5 e Donderd s. Placidus vij
- 6 f Vrydagh s. Bruuo viii
- 7 g Saterdag s. Marcus Paus ix
- 8 A Sondagh 20. naer Sinxen. ix. 3

○ Den 8. de Son gaet op ten halver 7 en onder ten halver ses.

- 9 b Maendag s. Denys x
- 10 c Dyfstdagh s. Florentius x. 3
- 11 d Woenfd s. Gomaer xi

● Het eerste quartier den 12. t'savonts ten 7. uren.

- 12 e Donderd s. Eustachins xii
- 13 f Vrydagh s. Teolphus Biff. j
- 14 g Saterdag s. Calixtus Paus ii
- 15 A Sondagh 21. naer Sinxen Ther. iiij
- 16 b Maendag s. Gordiauns iiiij
- 17 c Dyfstdagh s. Alexander v
- 18 d Woenfd s. Lucas Evang. v. 3

● Volle mane den 19. ten 11. uren 36. minuten voor noen.

- 19 e Donderd s. Petrus Alcant. vj
- 20 f Vrydagh s. Quirinus vij
- 21 g Saterdag ss. Uurtula & c. Maeg. viij
- 22 A Sondagh 22. naer Sinxen II ix
- 23 b Maendag s. Theodorus x

○ Den 23. October de Son in Scorpio gaet op ten 7. uren en onder ten 5. uren

- 24 c Dyfstdagh s. Felix Mart. x. 3
- 25 d Woenfd ss. Crispyn en Crisp. xi

Het leste quartier den 26. smorgens ten 9. uren.

- 26 e Donderd s. Clemens Paus xii
- 27 f Vrydagh Vastendagh j
- 28 g Saterdag ss. Simon en Judas ij
- 29 A Sondagh 23. naer Sinxen ij. 3
- 30 b Maendag s. Germanus iiij
- 31 c Dyfstdagh Vastendagh v

NOVEMBER.

- 1 d Woenfd Alder-H. vboen v
- 2 e Donderd Alder-zielen v. 3
- Nieuw mane den 3 ten dry uren 51. min. naer noen.
- 3 f Vrydagh s. Huybrecht vi
- 4 g Saterdag s. Carolus Borrom. vj. 3
- 5 A Sondagh 24. naer Sinxen vij
- 6 b Maendag s. Lenaere viij
- 7 c Dyfstdagh s. Willebrordus ix
- 8 d Woenfd de HH. 4. Gekr. x
- 9 e Donderd s. Theodorus x. 3
- 10 f Vrydagh s. Justus xi

● Het eerste quartier den 11. ten 6. uren 38. min. t'savonts.

○ Den 10. November de Son gaet op ten halver acht, en onder ten halver 9

- 11 g Saterdag s. Martinus Biff. xii
- 12 A Sondagh 25. naer Sinxen j
- 13 b Maendag s. Kilianus ij
- 14 c Dyfstdagh s. Paschaffus iiij
- 15 d Woenfd s. Machutus v
- 16 e Donderd s. Edmundus vi

Volle mane den 17. t'savonts ten 9. uren 30. min.

- 17 f Vrydagh s. Hugo vij
- 18 g Saterdag s. Oda Abt II vj. 3
- 19 A Sondagh 26. naer Sinxen vij
- 20 b Maendag s. Gabriël viij
- 21 c Dyfstdagh s. Mariae presentatie ix
- 22 d Woenfd s. Cecila x
- 23 e Donderd s. Clemens xi

○ Den 23. November de Son in Sagittario gaet op een quaert voor 8. uren en onder een quaert naer 4. uren.

- 24 f Vrydagh s. Prosper xi. 3

Het leste quartier den 25. smorgens ten 2. uren 40. min.

- 25 g Saterdag s. Catharina xii
- 26 A Sondagh 27. naer Sinxen j
- 27 b Maendag ss. Oda ij
- 28 c Dyfstdagh s. Pipinus iiij
- 29 d Woenfd Vastendagh v
- 30 e Donderd s. Andries Ap. vi

DECEMBER

1	f	Vrydagh	s. Eloy	☉	v
2	g	Saterdagh	s. Franc. Xaver	♄	v. 3
● Nieuw mane den 3. smorgens ten 4. uren 3. min.					
3	A	Sondagh	Advent		vj
4	b	Maendag	s. Barbara		vij
5	c	Dyftdagh	s. Crispina	☿	viii
6	d	woensd	s. Nicolaus		ix
7	e	Donderd	s. Ambrosius	♁	ix. 3
8	f	Vrydagh	Marix onbyl. onf		x
○ Den 8. December de Son gaet op te 8. uren onder ten 4. uren.					
9	g	Saterdagh	s. Leocadia	♁	xj
☾ Het eerste quartier den 10. t'favonts ten 4. uren 33. min.					
10	A	Sondagh	2. Advent		xij
11	b	Maendag	s. Damafius		j
12	c	Dyftdagh	s. Epimachus	☿	j. 3
13	d	woensd	s. Lucia		ij
14	e	Donderd	s. Nicasius	♁	ijj
15	f	Vrydagh	s. Efeubius		ix
16	g	Saterdagh	s. Everaert	♁	v
● Volle mane den 17. ten 8. uren 29. min. smorgens.					
17	A	Sondagh	3. Advent s. Vivia		vj
18	b	Maendag	s. modestus	♁	vij
19	c	Dyftdagh	s. Nemefius		viii
20	d	woensd	Watertemper	♁	ix
21	e	Donderd	s. Thomas		ix. 3
○ De Son in Capricorno den 21. December gaet op 10. minuten naer acht uren, en onder 10. min. voor 4. uren den kortten dagh.					
Den winter begint.					
22	f	Vrydagh	s. Florus	♁	x
23	g	Saterdag	s. Victoria	♁	xj
☾ Het leste quartier den 24. t'favonts ten 10. uren 55. min.					
24	A	Sondagh	4. Advent		xij
25	b	Maendag	Kersdag	♁	i
26	c	Dyftdagh	s. Steven Marr.		i. 3
27	d	woensd	s. Jan Ap. Ev.	♁	ij
28	e	Donderd	Hil. onn. Kinder.		ijj
29	f	Vrydagh	s. Thomas Cant.		iv
30	g	Saterdag	s. Rainerius Biff.	♁	v
31	A	Sondagh	s. Silvester Paus		v. 3

Vande Eclipsen. Anno 1679

Op den 10. dagh van April, t'savonts ontrent halver 6. de Sonne ende de Mane sullen vereenigen, ofte t'samen komen inden 21. graedt van Aries inden Draken-steert, ende om dies wil dattet by den Westen geschieden sal, en om dat de breede vande Maengrooter sal sijn als de vergaderinge der Semidiameters vande Sonne ende Maene, daerom en sal desen Eclips niet gesien worden in onsen Horizont.

Den 2. Eclips inde Sonne sal geschieden den 4. Octobris ontrent 6. uren na noen, als de Sonne onder onsen Horizont sal wesen, en daerom oock van ons niet gesien kan worden.

Den 1. Eclips inde Mane, sal geschieden den 25. April ten 8. uren t'favonts, maer de Mane en sal niet geheel verduystert worden, het eynde van desen Eclips sal wesen ten 10. uren

Den rweeden Eclips inde Maene sal geschieden den 19. Octob ontrent halver twelf by den middagh, maer om dat de Maene dan onder onse voeten staet, ende alleen gesien wort by onse Antipodes. Daerom en kan hier niet gesien worden.

FESTA PALATII.

Vanden Grooten Raede tot Mechelen

IN JANUARIO.

25 S Pauwels bekeeringhe

FEBRUARIO

Maendagh en Dynst-dagh voor Aschdag

22 S Peeters-Stoel

MARTII

- 11 S Gregorius Paus
- 19 S Joseph
- Van Palm-sondagh avont tot Maendagh naer beloken Paesschen

APRIL

- 4 S Ambrosius
- 23 S Gregorius
- 25 S Marcus Evangelist
- Van Sinxen-avont tot Maendagh naer H Sacrament-s-dagh

JUNIO

- 11 S Barnabas Apostel
- 23 FP Achter-middagh
- 28 FP Achter-middagh

JULIO

- 1 S Rombaut Bisschop ende Martelaer
- Den achter-middagh s' Maendaghs naer den Kermis-dagh
- 14 Grootte Vacantie beginnen middaghs ende duren tot Sanderdaeghs naer onse L Vrouwe half Oogst

AUGUSTUS.

- 18 S Augustinus Bisschop
- 29 S Jans Onthoofdinghe

SEPTEMBER

- 14 H Kruys Verheffinghe
- 17 S Lambrecht Bisschop
- 20 FP Achter middagh
- 30 Hieronymus Priester
- Binnen dese Maendt zyn de kleyne Vacantien van 14 dagen ter bescheydenthede vanden President

OCTOBER

- 18 S Lucas Evangelist
- 27 FP Naer middagh
- 31 FP naer middagh

NOVEMBER

- 2 Alder-geloovighe zielen
- 11 S Marten Bisschop
- 22 FP achter-middagh
- 25 Catharina Maghet ende Martelareffe.

DECEMBER

- 6 S Nicolaes Bisschop ende Beleyder
- 14 Nicasius Bisschop
- 24 Vacantie van Kerf-avondt beghinnen smiddaghs tot sander-daeghs naer dry Konighen-dagh

VERMA-

VERMANINGE

TOT DEN

L E S E R.



Ewinden Leser, het is nu geleden vier oft vyf jaren, dat wy hier inde provincie van Mechelen, ende andere omliggende Plaetsen, gesien hebben met groote verwonderinge, dat geheele Boffen ende Boomgaerden zijn af-geeten geweest vande Rispes, soo dat ontrent S. Jans-mis, niet een groen blat, op sommige Boomen te vinden en was. Dit is sonder twijffel een tecken geweest van Godt gesonden, om ons te waer-schouwen datter in onse Landen soude komen vremde Natien, die ons Lant, soude gans op-eten, dit zijn geweest die vremde Soldaten ende Crychs-volcken, die onse Landen nu vier jaeren lanck soo seer bebben gebloot, ende op-geten, datter op sommige Quartieren, qualijk een groen blat meer te vinden en is, soo datter veel Menschen, geheel naeckt ende bloot gemackt zijnde, genootsaeckt zijn haeren kost met bedelen te soecken. Gelyck dat dagelijks voor onse oogen blijkt. Welcke desolatie, de rechtveerdige handt Godts heeft overgesonden, om te straffen de menichvuldige sonden die in het lant geschieden. Ende al ist saecken, dat de barmhertigheyt Godts gereet is om den Mensch genadigh te wesen, ist dat hy hem bekeert tot Godt, ende af-stant doet van sonden; nochtans de hertneckigheyt der sondaeren, in haere boosheden geduerich voorts-gaende verweckt Godts rechtveerdigheyt, om

C wederom

wederom met nieuwe Royen te straffen, gelijk ons nu door een openbaer tecken wederom is gewaerschout geweest, in't eynde vanden voorleden Somer en in September, en October van het voor-gaende jaer 1678. door de groote menichte vande Muyfen, die inde Bemden ende Velden, ende oock sommige Huysen, soo menichvuldigh zijn geweest, dat sy het Gras vande Bemden hebben schoon vernielt ende af-geweydt. Waer mede de Goedertierentheyte Godts, ons waerschout, ten zy dat wy onse oude sonden wederom willen laten, datter wederom nieuwe plagen gereet zyn om ons te straffen.

NOTA BENE

TEGEN DE DOODT EN IS GEENEN SCHILT,
DAEROM LEEFT, SOO GY STERVEN VVILT.

Prognosticatie voor het Jaer 1679.

AEn-gesien ick dickwils ben versocht geweest, om te maken een Jaerlijcksche Prognosticatie rakende de veranderinge van het weder en andersints, en hebbe nu niet willen laten te vol-doen aen de begeerte van de Vrinden, daerom stelle ick voor het jaer 1679. een korte Prognosticatie rakende het weder en andere veranderinge, voor soo veel als my dunckt der Planeten inclinatie te wesen welke dickwils missen, overmits de rechtveerdigheyt Godts dickwils genootsaeckt is veele plagen te seynden over den Mensch door de groote sondē daer de Menschen in leven, en alsoo de goede inclinatie der Steren belet worden door de boosheyt der Menschen. Die tegen dē wille Godts altyt willen worstelen.

Als onsen wilin Godt staet stil,
Soo gaet het al naer wensch en wil.

Januarius

JANUARIUS.

In Januario, ist seer goet
Sich werm te houden, maer laet geen bloet
Schout Medecyn, maer neemt seer vry,
Cruyt-nagelen, Gimber, en specery.
Gaet wandelen en beweeght het lyff,
Oft werckt in Godt met liefden styff.
Die dit soo doet, kryght nieuwe kracht;
Ach dat dit d'aertsche mensch bedacht,
Dat hy oock met 't nieuwe laer,
Een nieuw mensch wert in't openbaer.

Het leste quartier Donderdagh den 5. smorgens ten 2. uren 59. min. de maen zijnde in de 19. graet van Libra, door de oppositie van Mercurius, variabel weder met vorst en sneeuw.

Nieuw Mane den 12. Donderdagh ten half-ure een naer noon, de Mane in Capricornus, ende den 13. in conjunctie met Mercurius, dreycht vorst. Waer toe dat helpen sal de oppositie van Venus en Mars, den 16. Januarii.

Het eerste quartier Donderdagh den 19. smorgens ten 3. uren, de Mane zijnde inden 3. graet van Taurus, ende Jupiter en Venus malkanderen in een sextil aspect, willen het weder wat versoeten.

Volle Mane Donderdagh den 26. ten 6. uren savonts, wint, en sneeuw, door de conjunctie van Mars met de Mane.

FEBRUARIUS.

In dese Maent die wys wilt zyn,
Neemt Wyn-ruyt, Savie, en Alsem-wyn,
De versche Eyerē zyn seer goet
Sy voeden wel, en meerderen 't bloet
Soeckt nu de Poppen vande boomen,
Dan sult gy sien veel vruchten koomen,
Om-graect, door-soeckt 't herts besluyt
Royt, distel, door' en 't on-kruyt uyt
Besproyt u hert tot aller tyt
Met tranen der boetveerdigheyt.

C. 2

Het

Het leste quartier Vrydagh den 3. Februarius ten 10. uren savonts. Ick sien hier een wondere gesteltenisse der Planeten, want den 5. dagh Februarii zyn conjunct de Son met Mercurius smorgens ten 4. uren, ende ten 8. uren zyn t' samen vergadert Venus en Mercurius, ende de Son met Venus, welck ons wat wonders geeft te bedencken, ick hope wat goets. Maer door het trin aspect van Sol en Saturnus, en van Saturnus en Venus, het weder ongestadigh met Hysel.

Nieuwe Mane Vrydachden 10. ten 12. uren. Inachts de Mane in Aquarius wint en vochticheyt.

Het eerste quartier den 17. Vrydachs ten halver dry naer noen, door het trin aspect van Iuppiter en Mars geneghen tot vorst.

Volle Mane den 25. Saterdachs weynich voor noen, de Maen synde in virgo, goet weder naer den tydt.

M E E R T.

In dese Maent is t'uytnemende goet Eens wel purgeeren, maer laet geen bloet Peper, gimber en savie syn Hoenderen, Calfs vleeschs, is medecyn De jonge kruyden nemt in acht Sy hebben nu de meeste kracht Ach of den mensch bedacht stijn fleur. En wiert een nieuwe creatuer En wieden al sijn oncruyt nyt En wiert vernieuwt als bloem of cruyt.

Het leste quartier Sondaghs den 5. het quaert voordry uren naer noen, het trin aspect van Saturnus en Mercurius wilt Meertsche bysen veroorsaken niet sonder vorst.

Nieuw mane den 12. Sondaghs smorgens ten 9. uren 8. min. het vereeninge

eeninge van de Mane met Venus, de welck nu in een trin-aspect is met Mars, schynen eenigh goet getempert weder toe te seggen.

Het eerste quartier Sondaghs den 19. smorgens ten 4. uren. Juppiter ende Venus conjunct den 22. deser Maent, schynen ons wat goets te beloven soo in het weder als inden tyt.

Volle mane den 27. smorgens ten 4. uren 48. minuten het sextiel-aspect van Mars met de Mane, ende het sextiel-aspect van den boosen Saturnus met de lieffelijcke Venus, willen troebel in het weder veroorsaeken, ende oock in het lant, Godt wilt ons bewaren.

A P R I L.

Ploeght, sayt en plant in den April Purgeert en vast, wie gesont zyn wil. Een bitter dronck is nu gesont, Leeft sober, matigh t' aller stont. Een moes van kruyden is medecyn, Maer haerde spysen sijn nu fenyn. Een jonck Haen, met een dronck wijn, In desen tyt gesont sal zijn, De Peterselie gekoockt in wijn. Maeckt appetyt en verweckt d'urijn.

Het leste quartier opden derden paesch-dagh den 4. April smorgens ten 4. uren, het quadraet aspect van Mercurius met de Mane, met het trin aspect van Mars met Mercurius willen regen-achtich weder maeken met wint.

Nieuw Maene Maendach den 10. ten 5. uren 52. min. naer noen, Juppiter ver-eenicht met de Mane, ende Mercurius oock, willen liefelijck weder maeken: maer het sextil aspect van Saturnus en Mercurius, wilt daer wat vochticheyt onder mengen.

Het eerste quartier smaendach den 17. t' savonts

17. t'savonts ten 7. uren 16. min. het
quadraet aspect vande Mane met Mer-
curius willen ons goet groyende we-
der toe-seggen.

Volle Mane dystdach den 25. t'sa-
vonts ten 8. uren, de Mane in Scorpius
met een quadraet aspect aensien Mer-
curius, ende Jupiter en Saturnus sextil,
dreygen wint en regen.

Eenen grooten Vorst tracht naer al
Hy mocht wel comen tot grooten val.

M E Y.

Hebt gy den hoff nu wel omgraven,
Dan sult gy hem met faet begaven,
Het is tot spys oft medecyn.
Oft oock voor sieckte, sinert, oft pyn
Sayt ghy wat goets in desen tyt
Gy mayt het weder met profyt.
Verstaet my wel, geestelijcker sin,
U hert ist lant sayt ghy daer in,
Wat goets, wat nuts, wat stichtelijck is.
Goy vruchten mayt gy oock gewis
Maer wie hier op de vleesche sayt
Inden ooght hy de bederffenis mayt
Daer doorn' en distel vol dangier
Veroordeelt zyn in't eeuwich vier

Het leste quartier woensdagh den 3.
17. min. naer noen goet Meys weder
het welck door het quadraet van Sol
en Mars sal versterckt worden.

Nieuwe Mane Dynstdaghs den 9.
t'savonts ten 7. uren 46. min. het qua-
draet van Mars met Luna, wilt de
locht turbeeren met reghen en windr.

Het eerste quartier woensdach den
17. ten elf-uren voor noen, het qua-
draet van Saturnus met de Mane den
19. Mey wilt ons dreygen met donder
en onweder.

Volle Mane Donderdach den 25.
43. min. naer noen, de Mane in Sa-
gittarius het huys van Jupiter, ende
Mercurius.

Mercurius in perigeo excentrici, co-
mende den 25. Mey ten 7. uren naer
noen, in oppositie met de Mane, be-
looven goet groyende weder,

J U N I U S.

Godt heeft nu d'arde gebenedyt
Cruyt, bloem, faet, wortel, te rechten tyt
Moet gy voorsichtich soecken gaen
Als' in haer fleur en crachte staen
Die den Cruyt-boeck wel verstaen
Sien Maent, Weeck, dach, ja uren aen
Die soo sijn cruyt soeckt, en vergaert
Wort voor een goet Doctoor vermaert.

Het leste quartier vrydachs den 2.
smorgens 43. min. naer middernacht
de Mane sijnde in pisses, en quadraet
met Mercurius, differente vochtichyt
Nieuw Mane Donderdach den 8.
ten 11. uren 45. min. voor noen, de
Mane in Gemini, conjunct met den
boosen Saturnus, en Mars in Trin
aspect met Jupiter, dat mocht ons wel
scherp weder aen-brengen.

Het eerste quartier Vrydach den 16.
smorgens ten 4. uren 18. min. het trin
aspect van de Mane met Mercurius re-
delijck goet weder, het welck wel
mochte gheturbeert worden door de
conjunctie van Saturnus met de Sonne
den 19. Junii ten 1. ure.

Volle Mane den 24. Saterdaghs op
S. Jansdach smorgens ten 4. uren 14.
min. goet vrucht-baer weder.

Het leste quartier den 30. t'savonts
ten 9. uren 28. min. genegen tot voc-
ticheyt.

J U L I U S.

In Iulii Maent, naer myn vermaen,
De Son sal met den hont op staen
Wacht u dan van medecyn,
Bloet laten, oock seer quaet sal zyn
Want 't heet bloet heeft nu d'overhant
De Son nu oock opt' heestste brant

Den

Den Leeuw in s' Hemels teeken is
Dit veroorsaecht al onsteltens
Behoudens hier oock wel op let
Dat grooten noot en heeft geen wet.

Nieuwe Maee Vrydach den 7. ten
10. uren 19. min. t'savonts, de con-
junctie van Saturnus en Mercurius, we-
sende den 8. t'savonts ten 11. uren
dreycht ons met donder en blixem.

Het eerste quartier den 15. ten 9.
uren 11. min. t'savonts, de Mane sijn-
de in libra, ende den 16. in oppositie
met Iupiter, heet weder.

Volle Mane Sondaechs den 23. ten
11. uren 3. min. voor noon de Mane
zynde inden Watergieter ende Mars
en Mercurius sextiel ende de Mane met
Iupiter quadraet, beloven ons groy-
ende weder niet sonder reghen

Het leste quartier den 30. Sondags
ten 1. ure 32. min. smorgens, de Mane
sijnde in quadraet met Mercurius, goet
somers weder waer toe dat oock hel-
pen sal het quadraet van Iupiter en
Mercurius.

AVGVSTVS.

In Augusto en laet geen bloet:
Want 't krenckt het lichaem en 't gemoet.
Schout overdaet in spys en dranck,
Gy blyft gesont, en leeft oock lanck;
Drinckt out en klaer bitter Bier,
Eet lochte speys al met met plaesier.
De aerde geeft het al naer wensch
't Is jammer dat den dwasen mensch,
Niet en herkent Godts genade goet,
Noch dint noch danckt Godt in 't gemoet.

Nieuw Mane Sondachs den 6. smor-
gens ten 8. uren 51. min. voor noon,
de Mane inden Leeuw comende in
conjunctie met Mercurius, sullen ons
choon heet weder veroorsaeken,

Het eerste quartier Maendach den

14.

14. ten 1. ure 26. min. naer noon, Ju-
piter en Mercurius comende in eenen
Triangel op den 16. Augusti moech-
ten het weder wel veranderen in voc-
ticheyt.

Volle Mane den 21. smaendaghs
ten 6. uren 36. min. naer noon, de
Mane in Aquarius, in een Trin aspect
met Saturnus dreygen regen, men sal
oock van diverse siekten hooren.
Dat ieder sijn selven gaede staet naer
siel en lichaem.

Het leste quartier den 28. voor noon
ten 8. uren 23. min. de Mane in de
tweelinghe, ende Trin met Mercuri-
us, sonne-schyn met schoon daghen
het welck sextiel met Sol en Saturnus
wilt troubleren met donder vlagen.

SEPTEMBER.

Als ons September nu komt aen
Dan is den Somer door gegaen
Dan pluctmen vruchten en ryp fruyt
Maer eets sober naer mijn besuyt
Dan zyn de warme baden goet
Dan machmen oock wel laeten bloet
En warme kruyden specery
Oock Medecynen gebruyckt dan vry
Het Melck is dan oock gesont
Maer danckt oock Godt uyt 't herten gront

Nieuwe Mane den 5. smorgens ten
1. ure 34. min. de Mane synde inde
Maget synde een windich teeken, het
welck ons met winden dreyght, waer
door veel vruchten vande boomen
sullen af-vallen, maer wacht u van te
veel te eten

Autumni fructus carnos. ne sint tibi luctum

Het eerste quartier den 13. smor-
gens ten 5. uren 12. min. de Mane in
Sagittario en Saturnus met Venus co-
mende in eenen Triangel, soude voc-
ticheyt.

D

Volle Mane den 20. smorgens ten
2. uren 5. min. de Mane in Aries qua-
draet met Saturnus en in oppositie met
Mercurius maken scherpe weder.

Het leste quartier dystdachs den 26
t'favont ten 6. uren 37. min. de Mane
in Gemini, vereenicht met Saturnus,
wort sextiel met Jupiter dat ons goet
wederbeloofst.

OCTOBER.

October door Godts milde Hand,
Geeft spys en dranck seer abundant.
Den nieuwen most en nieuwen vvin
Mocht seer sober gedroencken zyn
Versterckt de Nier, Lever, en Milt,
Gy kont dat meyden soo gy wilt,
Godt die het jaer met vruchten kr oont,
Siet dat hy in u herte vvoornt,

Nieuwe Mane Woensdagh den 4.
October t'favonts ten 6. uren 15. min.
de conjunctie vande Mane met Mer-
curius droevich en ongefont weder.

Het eerste quartier de 12. donder-
dagh t'favonts ten 7. uren diversche
aspecten gheven ons variabel weder
niet sonder vochticheyt.

Volle Mane den 19. ten 11. uren
36. min. voor noen, de conjunctie
van Luna met Jupiter sullen goet we-
der geven voor den Lantman om sijne
granen te layen.

Het leste quartier den 26. donder-
dach smorgens ten 9. uren, de Mane
in Leo, en quadraet met Jupiter be-
looft schon weder inachs vorst.

NOVEMBER.

November mackt het weder cout,
Hier van is noodigh Torf en Hont,
Een bonten Rock een warme py,
Al diese heeft, gebruyckle vry,
Valt het loof vroegh vande Boomen,
Dan sal een vroege somer koomen,
Maer soo de bladen vallen laet
Den somer komt in dien graet,

Nieuw Mane Vrydagh den 3. ten 3
uren 51. min. naer noen de conjunctie
van Mars met Venus willen het we-
der wat versoeten.

Het eerste quartier den 11. Sater-
dagh ten 6. uren 38. min. t'favonts het
quadraet van Luna met Venus willen
eenige goy dagen by brengen.

Volle Mane Vrydagh den 17. t'fa-
vonts ten 9. uren 30. min de conjun-
ctie van Sol en Venus voorseggen ons
goet weder naen den tyt.

Het leste quartier Saterdachs den
25. smorgensten 2. uren 40. min. de
goede ghesteltenisse vande Planeten
beloven goet weder

DECEMBER.

Wie in December vergadert heeft,
Daer van dat hy de winter leeft,
Die set hem by een werm vier,
En eet en drinckt, op sijn plifier,
Maer die somers niet heeft vergaert
Men fiet hoe dat hy swinters vaert,
O Mensch, den somer is nu hier
Om te vvinne s' Hemelsplafier,
Doet sterven hier den ouden mensch
In't nieuwe jaer is mynen vvensch.

Nieuwe Mane Sondagh den 3.
smorgensten 4. uren 3. min. de con-
junctie vande Mane met Mercurius
wilt ons groote wint betekenen.

Het eerste quartier Sondaechs den

10. r'favonts ten 4. uren 33. min. den
Triangel van Venus met de Mane en
van Mercurius met Jupiter, ende op-
positie van Mars met Saturnus drey-
gen ons met vorst.

Volle Maen den 17, Sondachs
smorgens ten 8. uren 29. min. de con-
junctie van Saturnus met de Mane en
de oppositie van Mars met de Mane
willen ons vorst veroorsaeken.

Her leste quartier sondachs den 24.
r'favonts ten 10. uren 55. min. het
quadraet van Saturnus met de Mane
ende oppositie van Saturnus met de
Son den 26. Decemb. variabel weder
met wint.

Die eens oprecht wilt Godt behagen
Moet leven reyn, en lyden dragen.

Vidit L. N.

DECEMBER

MÉCHELSCHE CHRONYCKE.



Eminden Leser, ick geloove
dat ul sal verwódert zyn, waer
om dat wy den Hoogen Raet
niet en hebben vervolght, de
reden is, dat wy hoopen het selve te doen
in eenen boeck, en daer by tevoeghen hun
Conter-eytsfels, Wapenen &c Wy fullen
in't cort nu maer ver-haelen de Oorlogen
de welcke sy gehadt hebben tegen eenige
Hertogen, Bisschoppen van Luyck, Bra-
banders, Vlamingen &c. Daer by heb-
ben wy gevoegt de wonderlijcke geschie-
denisse vande Sant-poorte. Ende het toe-
komende jaer fullen wy ul. geven een ge-
nerale Chronycke dienstich voor een je-
gelijck.

1260. Stierf Hertogh Henderick
den derden, waer van veel diversche
Heeren wilden Mombaer zyn ghe-
stelt: maer de Hertoginne verkoos
Wauter Berhaut, die doen was Canse-
lier, ende Goedevaert Heer van Per-
weys.

Dit verstour Arnout Heer van We-
semael, ende quamp met die van
Loven naer Mechelen, om hun alle
schade te doen.

Doen die van Mechelen dat hoor-
den, soo quamen zy ghewapent hun
tegen, en vochten mannelijk, soo
dat die van Loven moesten vluchten
ende liepen tot inde Lieps, alwaer sy
af-wierpen jder hun Harnas, ende lie-
ten allen hun Bagagien.

Waer onder waeren twee wa-
gens Boxhaeringhen; maer die van
Mechelen sonden hun eenen wagen
wederom, om datse eens proeven sou-
den; maer de rest brochten sy binnen

B Meche-

Mechelen met hun gevangenen; waer onder waeren twee Ridders.

Als nu de Boxhaeringhen binnen waeren, soo verkochten sy die, ende wie eenen koght, was vry Poirter ende daer mede kregen sy weder volck.

In't selve jaer soo quamp den Bisschop van Luyck voor Mechelen met groote macht van volck, soo Gaeftelijk als werelijck, om sijn leet te vreeken tegen Wauter Berhout, ende tot sijn hulp quamp oock de Gravinne van Vlaenderen.

Dit verstont Heer Wauter Berhout; maer en was daer voor niet bevrees (want hy kenden sijn volck.

Soo den Bisschop nu daer voor was soo verlocht hy slagh te leveren; maer den Heer Berhout antwoorde, bedenckt u wel.

Doen dede hy Kryghs-raedt houden; maer allen sijne Heeren, als oock de Gravinne; die ont-raeden t'hem; want sy syden dat het Berthouders volck te kloeck was.

Doen verliet den Bisschop Mechelen als hy daer dry dagen voorgelegen hadde, ende van spyt, soo wirp sijn volck by Tricht de galghe om-verre, ende by Luyck stont eenen Thooren die den Bisschop dede bestormen ende aff worpen.

1288. Hadden Hertogh Jan eenen Oorlogh, om het Lant van Limborg onder sijn gebiet te brengen; waer toe hy versoght Wauter Berhout, die met hem lyden sijn Mechels volck.

Doen trock den Hertogh met Berhout naer Limborgh, ende als sy quamen te Waertronck, soo sloeghen sy daer eenen slagh, waer Wauter Berhout

hout in het eerste doot bleef, ende noch meer andere Ridders.

Dit wist sijn volck niet: want sy meyden dat hunnen Heer noch was vechtende. En hielden goede ordre den Heere Gielis Berhout, den Heer Arnoult van Walhem, Heer Geeraert van Walhem, Heer Geeraert van Rotselaer, waer mede sy mannelijck yochten, alsoo dat door hun den Hertogh de Victorie bequamp, ende die van Mechelen groote cere.

Daer bleven doot, wel duyfent Ridders ende vier duyfent peerden.

Doen misten die van Mechelen hunnen Heer; waer naer sy dattelijck deden soecken: maer en konden hem, door de menichte der dooden, niet vinden, ende is alsoo met die andere op het Kerck hoff tot waertronck begraven.

Tot teken van dese Victorie, is in S. Goele kerck tot Brussel, jaerlijck beset eenen Feest-dagh voor onse L. Vrouwen Authaer

1301. Belegheerde Hertogh Jan de Stadt van Mechelen, om een ongeluck dat daer geschiet was door eenige roekeloose Gasten die gequetst hadden eerlijck man sommige seggen dat hy Schoutheyt was, ende daer by Brusselaer, het gene de Gemeeynten niet wel en deden.

Daerom vergaerden hy allen sijn volck, soo van Loven, Brussel, Antwerpen, Lier, ende oock vande Kempen; waer mede hy quamp voor de Stadt.

Die van Loven en Brussel, laghen op de Zuyt-syde, ende die van Antwerpen met die vande Kempen lagen

Mechelen met hun gevangenen; waer onder waeren twee Ridders.

Als nu de Boxhaeringhen binden waeren, soo verkochten sy die, ende wie eenen kocht, was vry Poirter ende daer mede kregen sy weder volck.

In't selve jaer soo quamp den Bisschop van Luyck voor Mechelen met groote macht van volck, soo Gaeftelijk als werelick, om sijn leet te vreeken tegen Wauter Berhout, ende tot sijn hulp quamp oock de Gravinne van Vlaenderen.

Dit verstont Heer Wauter Berhout; maeren was daer voor niet bevreesst (want hy kenden sijn volck.

Soo den Bisschop nu daer voot was soo verfocht hy slaghe te leveren; maer den Heer Berhout antwoorde, bedenckt u wel.

Doen dede hy Kryghs-raedt houden; maer allen sijne Heeren, als oock de Gravinne; die ont-raeden t'hem; want sy syden dat het Berhouders volck te kloeck was.

Doen verliet den Bisschop Mechelen als hy daer dry dagen voorgelegen hadde, ende van spyt, soo wirp sijn volck by Tricht de galghe om-verie, ende by Luyck stont eenen Thooren die den Bisschop dede bestormen ende aff worpen.

1288. Hadden Hertogh Jan eenen Oorlogh, om het Lant van Limborg onder sijn gebiet te brengen; waer toe hy versoght Wauter Berhout, die met hem lyden sijn Mechels volck.

Doen trock den Hertogh met Berhout naer Limborgh, ende als sy quamen te Waertronck, soo sloeghen sy daer eenen slaghe, waer Wauter Berhout

hout in het eerste doot bleef, ende noch meer andere Ridders.

Dit wist sijn volck niet: want sy meynden dat hunnen Heer noch was vechtende. En hielden goede ordren Heere Gielis Berhout, den Heer Arnoult van Walhem, Heer Geeraert van Walhem, Heer Geeraert van Rotselaer, waer mede sy mannelick yochten, alsoo dat door hun den Hertogh de Victorie bequamp, ende die van Mechelen groote cere.

Daer bleven doot, wel duysent Ridders ende vier duysent peerden.

Doen misten die van Mechelen hunnen Heer; waer naer sy dattelijck deden soecken: maer en konden hem, door de menichte der dooden, niet vinden, ende is alsoo met die andere op het Kerck hoff tot waertronck begraven.

Tot teken van dese Victorie, is in S:Goete kerck tot Brussel, jaerlijck beset eenen Feest-dagh voor onse L: Vrouwen Authaer

1301. Belegheerde Hertogh Jan de Stadt van Mechelen, om een ongeluck dat daer geschiet was door eenige roekeloose Gasten die gequetst hadden eerlijck man sommige seggen dat hy Schoutheyt was, ende daer by Brusselaer, het gene de Gemeynen niet wel en deden.

Daerom vergaerden hy allen sijn volck, soo van Loven, Brussel, Antwerpen, Lier, ende oock vande Kempen; waer mede hy quamp voor de Stadt.

Die van Loven en Brussel, saghen op de Zuyt-syde, ende die van Antwerpen met die vande Kempen lagen

op de Noort-syde, maer sy branden alles dat sy vonden buyten die poorten.

De Geestelyckheyt quamen datelyck by den Hertogh om den peys te maecten. Die van Antwerpen, Lier Kempen, meynden dat het peys was, begosten met malcanderen te spelen.

Dit warden de Mechelaers gewaer, sijn op hun uyt-gevallen, en sloegen menighe doot, waer onder waeren twe Ridder, Heer Vorselaer ende Heer van Liere, ende de rest joeghen sy tot walhem; al-waer sy moesten door het water loopen, waer door datter veel bleven.

Doen keerden sy haestigh weder, om naer de Stadt, die van binnen hadden Taefelen gedeckt van blyschap op de groote Merckt, en deden hun daer ombyten, boven dat sookleeden sy eenige Maeghdekens en Vrouwperfoonen in Mans kleeren, om niet te mercken hunne dooden.

Doen den Hertogh dat hoorden wiert seer grain, en dede terstont de Stadt seer dicht besetten, soo dat sy geen provisie en kosten krygen.

Doen waeren sy genoot-saect uyt te vallen door hongers noot, waer door sy veel gevangen wierden. Daer wirt oock gevangen eenen Capiteyn van Beck-houte genoemt.

Doen schrevense om hulpe aenden Bisschop van Luyck; maer hy beantwoordense niet, het welck aen hem naeder-handt, niet welen bequamp.

Nu inden uyttersten noot ghecomen zynde, verstonden sy datter eenige schepen van Rypel-monde quame met etwaer geladen. Hielden doen

raet,

dat sy eenighs Schepen souden gereet maecten met peck, olie en sulpher, ende dat doen branden als de schepen-souden aen-komen, om also de vyanden te doen vreesen, gelijk sy deden: want sy wierpen soo schromelijck het vier inde hunne schepen, dat hun docht dat sy branden: maer de Brabanders waeren te sterck, doen blevender veel doot maer luttel gevangen.

Corts daer naer versochten sy pys vanden Hertogh, den welcken sy verkregen, met conditien dat sy moesten hunne sterckten af werpen, ende met hem in alle occasie ten oorloge gaen.

Doen waeren die Brabanders blyde ende dit geschiede, naer dat den Hertogh daer 17. weken hadde voor-gelegen, ende doen wirt dit spreeckwoort geseyt,

Als die van Mechelen sijn in noot van spyse,

Dan roepen sy te saemen om den peyse.

Enigen tyt daer naer soo moesten sy met den Hertogh ten oorloge gaen en versochten het voor-vechten, het welck hun gegheven wirt, alwaer sy hun soo kloeck droegen dat den Hertogh hun weder liet opmaecken hun sterckten.

1318. Laegen die van Mechelen met Hertogh Jan voor Sitraert.

1332. Waeren sy oock voor Hellesem, ende oock voor Hellefmen, alwaer veel Vlaemingen bleven.

1356. Quamen die van Brussel voor Machelen ende beroofden Hofstaden ende stackent doen in't brant.

E 3

Daer

Daer laeghen oock eenige begraven tot Meer-beeck, ende mynden oock te comen naer Mechelen, ende staecten Hever in brant.

Doen quamen die van Mechelen met eenige kloecke Ridders hun vinden, tot by hun wercken al-waer sy geflengen warden, en op den vlucht gejaecht. doen staecten die van Mechelen het Dorp in brant.

Korts daer naer trocken sy weder uyt met Heer Otto van Bielant naer het Dorp Betekum en Keetbergen. Daer volghden den Heere Kerremans met noch andere Ridders. Dese quamen een partye van Lier tegen daermen vreeselijck vocht: want van Lier blevender veel doot, ende men hadde 20. gevangen.

Doen vernaemen sy dat de Brusselaers ontrent Leliendael branden, waer op dat sy wederom uyt-vielen ende sloegense, en namen gevangen Ionckheer van Boeckhaut, met Heer van Redelgem, en nochtans kloecke Ridders waeren. Want sy hadden te vooren beroepen eenige Ridders van Mechelen om een Lancie te brecken: maer sy quamen niet, het welck voor hun geen eer en was.

In't selve jaer waeren de Brusselaers getrocken naer Kortenberghe, doen de Mechelaers dat verstonden, zijn sy uyt-gevallen met eene macht, ende leverden slag, ende namen gevangen den Drossaert van Brabant ende veel Ruyters waer onder was een vroom Ridder, met name Rombout Raedewaes, den welcken gequest wiert in syn hoeft met eenen Peyl om dat op heften syn Helmet waes van hy stierf.

Op den selven tyt quamen die van Vilvoorden uyt, meynende de Mechelaers te vinden, maer sy quamen te laet, en van speyt branden sy tot de Brusselsche Poorte, ende naemen daer naer den vlucht. Dit geschiet in December.

In dit selve jaer vielen de Antwerpenars in't Lant van VVaes, waer dat sy groote schaede deden. Dit hoorden de Mechelaers, die naemen met hun eenige Boeren, ende joegen de Antwerpenaers uyt het Lant ende mosten hun begeven naer hun Schepen met groote hoopen, waer door die Schepen soencken ende verdroncken, daer naer quamen de Brabanders met eenige Duytsche by Mechelen ontrent het Klooster vande Siecken-lieden, waer sy een klijn out Huysken in't brant staecten, die van Mechelen quamen stillekens met eenige goede Schutters, ende stelde hun inde straete ende schooten heel wel, want sy vongen seven Duytse Knechten ende de rest ontquamp.

1357. den 27. Meert quamen die van Lier dickwils uyt ende branden, gedurigh ontrent Mechelen die Dorpen, maer onsen Kapiteyn Vranck, die trock met ons naer Lier, en stelden ons in dry partyen voor de Stadt, ende hy commandeerde een partye voor uyt te gaen.

Doen quamen die van Lier meynde datter maer dese partye was; maer sy waeren bedroegen: want sy moesten den vlucht nemen tot in hun wercken, alwaer hun de Mechelaers uyt-sloegen met groot verlies van volck.

Doen begonsten sy hunne huysen te

te doen branden, waer door de Mechelaers moesten wycken, ende doen vluchten die van Lier in hunne Stadt.

Op den selven tyt verftont den Hertogh Wenselijn dat die van Mechelen waeren naer Lier, met groote macht, quam naer Mechelen, met veel volcks, tot aen de Brugge van Semp, al-waer hy hem scheyde, ende trock naer Hof staden, Siecke-lieden, en Muysen, het welck hy in brant stack.

Als die van Mechelen dat op den wegh van Lier sagen, zijn sy spoedigh daer naertoe getrocken.

Ende den Hertogh dit verftont, is datelijck op-getrocken, om dat hy hun niet en derfden wachten.

In't selve jaer den 15. van April trock den Heer Kapiteyn Doudeler met die van Mechelen naer Correnbergh.

Daer komende, vont veel Boeren inde Wapenen, dit siende heeft hun aen-getaft, ende terftont quamen die Brabanders de Boeren tot hulpe, ende doen kregen de Mechelaers de nederlage, vvaer datter veel doot bleven ende gevangen.

Dit wirt terftont gehoort van die van Mechelen, quamen dattelijck uytgefallen met hun macht, soo die Brabanders hun vernaemen, lieten hun gevangen loopen, en vloeden tot Erps ophet Kerck hoff het welck seer sterck was.

Maer die van Mechelen vielen daer op met kloeck en moet, en naer veel strydens soo moesten de Brusselaers het Kerck-hof verlaeten met verlies van dry Ridders ende veel gevangen.

Den 9. Mey trocken die van Mechelen

helen voor Vilvoorden met eenige Ruyters eenige te voet; maer die van Vilvoorde en Brussel mynden hun te slaen, soo dat die van Mechelen vlieden moesten, gelijk zy meynden, want het gros stont achter de welke op hun vielen, soo datter veel Brabanders bleven en het Mechels voetvolck hadde eenen grooten hoop van beesten voor buyt.

Den 12. May soo mynden de Brusselaers dit te her-nemen, en quamen met een groote macht tot Semp, sommige over de zenne, dit sagh eenen Meulder, die stack met eenen horen, soo dat die van Mechelen quamen om hun te komen vinden, maer de Brusselaers hun gewaer wordende, liepen sy voort, tot naer den noen, doen branden sy Berbelgem, doen quamen die Mechelaers weder naer Semp, ende die Brusselaers weder aen't loopen, ende eenen Heer verliet sijn Peert en Mantel.

Maer onse Capiteyn Doudeler die reed met eenigh volck hun naer, over de Brugge ende liet het Leger aen de Brugh.

Als die van Brussel hun gewaer warden, zyn zy op hun gevallen, maer onsen Capiteyn voor-sichtigh wesende is allenskens geretireett tot by sijn volck. Doen ginck het gevecht eerst aen.

De Legers by malkanderen wesende soo wiert daer vreeselijck gevochten, maer die van Brussel moesten den vlucht nemen tot op het Kerck-hoff met verlies van veel volcks.

Den Heer Doudeler siende dat hy aen hun niet meer en kost, soo vraegh-

de hy, oft onder hun een vroom Rid-
der was, die wilde tegen hem een
Lancie breken, waer op dadelijk
quamp Heer Hendrick Quay-ribbe,
die aen den Heer Doudelaer naer lang
gevecht hem een schrabbe gaff op zijn
aen-sicht, waer mede sy schyden.

Korts daer naer dede den Graeve
Wilhem van Hollant, groote devoir
om peys te maecten, tusschen die
Mechelaers ende Brabanders: want
die Heeren beyden van sijn Maeschap
waeren, daer wirt doen een bestant
gemaect van dry dagen, maer die
Brabanders en hielden daer niet van:
want sy staecten te Hombeke eenige
Huysen in brandt.

De Antwerpenaers die beroofden
eenige Schepen die naer Mechelen
quaemen.

Het geviel korts daer naer, datter by
Rypelmonde eenige Schepen geladen
waeren met Victalie voor die van
Mechelen, ende die van Antwerpen
quamen tot aen den Kalck-hoven, om
die te berooven, ende schooten seet
op de Schepen, maer den Heer Dou-
delaer die quamp met twee Schepen
volcks, en schoot op die Antwerpe-
naers soo vreeselijck, dat de Schepen
passeerden ende in plaets van buyt soo
hadden sy op hun wagens dooden en
gequetsten, maer hadden sy mogen te
Lande komen daer en sou niet eenen
Segnioor af-gekomen hebben.

In't jaer 1357. wirt door toe-doen
van Graeff Wilhem de Peys geslooten
tusschen de Mechelaers ende Braban-
ders tot Aet den 4. Junio.

1410. Hadden die van Mechelen
groosen twist met die van Antwerpen
om

om de dry Werven, ende die van Lo-
ven en Brussel quamen die Antwer-
penaers tot hulpe, om datse niet en
wilde laten volgen, Vis, Haver, en
Saut. Niet tegen staende, trocken sy
met Hertogh Jan in Vermandois, en
namen Suave in, en staecten in brant,

In't jaer 1434. wast dieren tyt van
Granen, soo verboden die Brabanders
datmen geen Koren uyt Brabant voe-
ren en souden, principael tot spyt van
die van Mechelen. Doen quamen die
van Mechelen heymelijck op die Dor-
pen koopen. Dit vernamen die van
Brabant soo haelden sy de Meyers en
Preters om het Koren af te nemen.

Die van Antwerpen lagen op't wa-
ter en wachten, ende die van Brussel
tot Ruys-broeck om oock te beletten
dat die van Vlaenderen oock geen
Graen en souden hebben.

Die van Mechelen maecten eeni-
ge Schepen met volck, om die van
Antwerpen gaen te vinden: maer die
Antwerpenaers gongen schandelijck
loopen, want sy wirpen allen hun
Harnas ende Wapens af, om beter te
konnen loopen.

De Mechelaers die droegen alles in
hun Schepen, mede ende verkochten
het altemael, waer voor dat sy mack-
ten Grau Kleederen, en op die Mou-
wen front geborduert Blijster by.

Daeghs daer naer soo trocken die
van Mechelen weder uyt naer Ruys-
broeck om de Brusselaers daer te vin-
den die sy verrasten ende sloegen me-
nige doot. Soo dat sy de vlucht na-
men op het Kerck-hoff, dat wel begre-
ven was, maer moesten dadelijk ver-
laten ende vlogen inde Kerck, doet

sy namen de Klepels vande Klocken
wirpen die de Mechelaers op't hooft,
waer door sy veel quetsten ende doot
bleven, ende dit duerde tot savonts,
ende met den nacht soo ontquamen de
Bruffelaers, ende doen wirt dit LIE-
DEKEN gemaect.

Gy Heeren vā Bruffele wy maeken u vroet
Dat gy u Harnas aene doet
Ende sprinkt uyt uwer muyten
U Soedeniers zyn verschoeyt
Zy en willen op ons niet ruyten.

Den schmaelen Dorp-lieden gy verbiet
Dat sy onst'eren en bringen niet
Al willen't wy wel betaelen
Gy schynt ons Vrient gy en zyt dat niet
Gy latet ons noch haelen.

Die van Antwerpen lagen oock strange
In't wiel op't water herde lange
Die Mecheleers en mochten daer niet komē
Maer sint dat wy ons bargien hadden
En hebben wy niemant vernomen.

Wy trocken eens met fingen uyt
Op't water hoorden wy groot geluyt
Van Sielis Sanders Knechten
Hier hoeres' ons gy Mechelaers
Wy willen teghen u vechten.

Wileken Back-huys dat vernam
Pieter de Vorstere wort gram
Set ons aen't lant geringen
Godt weet wy en sullē geē hoeresoons zyn
En haeter geen verdringen

Wy sloegen piemen inden plas
Wy royden aen wy waeren ras
Te lande wy geraectken
Doen die ander dat vernamen

Thuytwaert sy haer mackten
Wy en hadden geen vaer
Wy terden op ende liepen naer
Slaet doot was dat wy riepen
Die andere schoteu haer panliers witte
Soe datse te zeerder hepen

Panliers. boghen, groot en smal
Was ons gerief wy nament al
En droegent in die schepen,
Doen wy te Mechelen binnen quamen
Gerteyt wat wy begrepen,

Het

Het wert gebeurt wy cochten laeken
Eck dede een Tabbaert maecken
Grauw was haer pailuere
Blyfter by stont opde mouwe
Godt latet zeer in verduere.

Voert gevielt op sinten Berbelen dagh
Dat ons reyse te Ruysbrock lach
Daer mochtmen wonder mercken
Die Bruffeleers hadden daer foudeniers
Die liepen op de Kercken

Daer werdt te Maele een groot geloop
Daer vielder vele over eenen hoop
Eer dat sy binnen konden
Sy hadden de pycken in haer lyff,
Veel doode ende veel ghewonden,

Daer was te Maele een groot gekryt
Buyten riepen sy blyfter bly
Laetse hier inne verbroeye,
Gy bruffeleers ghy foudeniers,
Hoe es u nu te moye

Doen liepen de Mechelaers ende ronnen
dat sy eer lanck het Kerckhoff wonnen.
En riepen layde al sonder merren,
Hier vier, hier stroy
Dat bollewerck moet berren,

Men luyde storm met haesten groot
Sy lieten weten, haeren noot
Onset dat sy begeeren,
Maer d' bollewerck was terstont al root
Sy en konstens niet geweeren.

Den dagh verginck den nachr quam ane
Wy moesten stormen laten stane
Die Schutters hen achterhielden,
Het is op d'avonture gedaen
Oit sy noch scharmutsen wilden,

Neen sy niet sy waeren vroet
En blyde dat hen verginck al-soet
Den nacht hiel hun haer leven,
Want hadde den dagh ter langer geduert
Sy haddender al moeten om beven.

In beyder zyden bleeffter doot
Godt hulp die zielen uyt alder-noot
Voor siecken ende gelonden,
Die voor't recht gestorven zyn
Die worden saligh vonden,

1438. Wast wederom dieren tyt
van graen, ende het wiert wederom
vande Brabanders, aen die van Meche-
len verboden.

Doen verfronden die van Mechelen datter tot weerden op den Molen seer veel graen was, doen presenteerde Stoffel van Berlaer, een goet Schutter, met noch eenige andere, 't selve graen te haelen, het welck hy dede, en brochren binnen Mechelen.

Dit hoorden die Brabanders ende riepen dat die van Mechelen het Lants gebodt overtreden hadden, waer mede sy loegen.

Eenigen tyt daer naer hoorden sy wederom, datter tot Op-wyck veel terfwe was, ende Christoffel van Berlaer presenteerde wederom sijnen dienst om te haelen.

Doen namph hy tot hem noch twelf, ende by hem vielen noch wel dertigh roockeloose Gasten waer door sy in den druck quamen: want dese Gasten dede groote schaden aende Boeren.

Doen die van Brussel dat hoorden zyn uytgetrocken ende hun gevoeght by de Boeren, en waren samen sterck wel acht hondert.

Als nu de Mechelaers dit saegen, soo stelden sy hun om te vechten, maer dese roockeloose Gasten die gingen loopen, ende Christoffel van Berlaer bleef met sijn Gesellen staen, maer wierden seer gequest ende doen gevangen, ende alle hun Terfwe genomen.

Doen hebben sy hun gebrocht op een klijn Kastielken tot dat het avont was, ende hebben hun doen gebondentwee aen twee, ende wierden soo heymelijck binnen Brusselen ghebrocht, van vrees dat de Gemynte hun souden dooden, hebbense alsoo geleyt op de Steen-poorte, ende ge-

set in dry partyen, alsdoen sochten sy hun te doen dooden.

Als sy daer eenigen tyt geseten hadden, soo quamen de Brusselsche jousfrouwen hun besoecken: segghende ick soude dien wel begeeren &c. onder ander was daer een out wyf, die sy tegen Christoffel, dat sy wist een fray jonck-maeghdecken voor hem, het welck hy niet en wygerde.

Des anderen daeghs soo quamp die Meysken by Christoffel, hy dit siende, heeft haer vriendelijck toegesproeken, hy merckten terstont dat sy hem bewinde, en vraghde oft sy geenen middelen wist om uyt de gevangenisse te gheraecken, sy antwoorde terstont ja: mits sy heel vry was met den Suppier, maer verfocht sijn trouwe.

Corts daer naer, soo broght sy alle de Sleutels van't Gevangen-huys aen Christoffel, hy soo terstont printse in het was, en sont die door eenen Mechelaer, die binnen Brussel lanck gewoont hadde, naer Mechelen alwaer die seer haest wierden gemackt, en terstont aen Christoffel gesonden.

Het geviel op eenen avont, dat den Suppier was op een seest gegaen. Dit wist het Meysken, doen is sy terstont gekomen by Christoffel en het selve aen hem geseyt, hy dede terstont alle de dooren open, van sijn mede-gesellen, en quamen soo uyt de gevangenisse.

Doen vonden sy gheraetsaem van een leere mede te nemen, om over de Vesten te kunnen geraecken.

Soo syn sy 't samen, met het Meysken geghaen naer de Vest. En onder wegen

wegen quamphun de wacht teghen,
die vraeghden waer dat sy ginghen,
sy syden dat sy hun lief wilden gaen
beklimmen, waer mede sy hun lieten
gaen

Doen quamen sy op de Veste met
hun Meysken ende lieten hun stille-
kens af; maer querten hun seer door
het vallen, en liepen doen in eenen
bosch.

Ende daeghs daer naer, soo quamen
die van Mechelen met groote bly-
schap hun tegen gelooopen, ende Stof-
fel sat met sijn lief voor op eenen
wagen, ende die andere volghden
hem naer,

Als sy nu inde Stadt waeren, soo
sprackmen van Christoffel te gaen
trouwen, het geen hem niet wel aen
en stont; maer ten lesten was hy te
vrede.

Doen gaeven hem die vande Stadt
een jaerlijcsche Gifte, die hy trock
tot het jaer 1448.

Te weten elck een pont outs, was
doen ter tyt ider pont elf gulden

1467. Was tot Mechelen eenen
grooten op-loop der gemeynten, door
een groot misverstant; want sy mal-
canderen niet wel en verstonden; daer
om eenighe Opper-hoofden vande
Brouwers, syden datmen hun soude
moeten bier brouwen op de Vlasch-
bol en, om dat sy soo geweldigh wae-
ren.

Andere syden datmen sulcken ey-
ren moesten in de panne slaen, om
datter geen quade kiecken meer van
komen souden.

Dit verstont den Hertogh Kaerel,
en quam naer Mechelen met eenen
gram-

grammen moet, ende met hem eenig
gewapent volck.

Daer vernamen de Oude-kleerkoo-
pers, van Brussel, Vilvoorden, en
Antwerpen, en quamen den Hertogh
gevolght met wagens en karren, ge-
laeden met groote saccken, want sy
meynden dat de Stadt soude geplon-
dert worden.

Maer den Hertogh namp van alles
goede informatie en broghtse tot een
goet accord.

1474. Lagh den Hertogh Kaerel
voor de Stadt Nuys met sijn Leger,
ende ontboodt aldaer veel Schutters,
soo van Mechelen als van Antwerpen
en Keer-berghen. Maer die van Mec-
helen bleven hem by tot het leste toe
en deden grooten dienst aenden Her-
togh.

Sy trocken uyt den 25. October
in't selve jaer. Waer onder was een
goet Schutter, met name Wouter die
seer ervaren was in't schieten.

Daer was oock een goet Schutter
binnen Nuys, die groote schade dede
in't Leger hy stont in een plaets oft
thooren, soo datmen hem nier sien
en konden.

Maer Wouter de Leeuw die dede
maecken een figuer van hout, ende
stelden die des avonts ontrent dese
plaets.

sMorgens heel vroegh, soo ginck
desen de Leeuw met sijnen boge ach-
ter dit Postuer staen, om alsoo te
konnen sien waer hy stont.

Soo den dagh aenquam dat desen
(soo sommige leggen) Heydam, oft
Geestelijck persoon, meynden dat
het eenen mensch was heeft daer ter-

stont op-geschoten.

Doen sagh Wouter de Leeuw waer hy stont, ende schoot recht in't gadt; waer mede hy desen Hydam treften in sijn Hoof, waer van hy stierf. Die van binnen waeren seer droef, ende die in't Leger blyde.

Dit hoorden terstont den Hertogh dat dien Scutter doot was, en dat het die Mechelaers gedaen hadden. Hy vraeghde wie het was, en dede hem eerstont by hem komen.

Doen quamp Wouter de Leeuw en seyde aen den Hertogh hoe hy hem getreft hadde.

Doen vraeghden den Hertogh, wat dat hy hebben wilden, hy vraeghde de Torf-maete, die doen tertyr veel weerdich was, die wiert hem datelijck vanden Hertogh gegeven.

Voor welcken getrouwen dienst sy vanden Hertogh hebben verkregen den vrydom van Tol, in alle sijne landen, ende daer-en-boven noch verscheyde andere Privilegien, als te weten, van Sweerden gegort aende zyde te mogen trecken in alle Triomphen, Landt-Prysen ende Lant-Juweelen van Schutteryen oft Rhetorycken. contrarie die oude gewoonte in gelijcke Feesten geuseert ende geobserveert, het welcke sy noch hebben gedaen inden Lant-Prys ende groote Feeste van Rhetorycken gehouden binnen Antwerpen anno 1561. als getuygende Marcus van Vaernewyck in sijne Historie van Belgis *lib. 4. c. 65.*

Volgens onse belofien soo hebben wy hier gestelt de Destructie vande Sant poorte. Dient geweten.

Als dat de selve Sant-poorte was staende niet wyt van het Hoff van Hoogstraten, ende dat daer inne waeren geleyt twee duysent acht hondert Tonnekens sijn Bus-pouder die gekomen waren uyt Duytslant.

Welck poeder daer inne synde is het gebeurt dat op den 7 Augusti vanden jaere 1546 tusschen den 10 ende 11 uren snachts is geschiet een groot on-weder van Donder en Blixem, als wannert het vier vanden selven Blixem is geraeckt door eenige splete vanden voor-noemden Toren in het voor-gemelt Bus poeder waer door op eenen oogen-blick tyts den selven Toren met alle de fundamenten is in stucken ende uyt de aerde gesprongen, doende door de geheele Stadt sulcke schaede ende veruarentheyt dat het on-sprekelijck is, waer door sommige personen soo verschrickt waeren dat sy meynden dat de Werelt begonste te vergaen, het wacter vande Stadts Vesten was gansch uyt-geflagen soo dat men daer droogh voetskonde passerem.

De Viisschen ende Palingen hingen met menichte al verbrant op de tacken vande Boomen.

De steenen waren met sulcken geweld gevlogen door de Stadt datter veel honderde Huysen daer van seer beschadicht waeren, waer van tegenwoordigh noch eenen steen te sien is, die gevlogen was inden Maer van s. Jans Kercke, achter den Autaer van het H. Sacraments Kapelle, ende waer onder te lesen staen dese naevolgende Veerskens

*In Augusto den sevensten dagh
Door s' Paeders macht
Is desen steen wyt Sant poort Toren
Hier in gekraecht.*

Den brandt vanden selven Toren was
soo vehement datter vele Huysen daer
ontrent soo op de Neckers-Poel als andere
tot den grond toe zyn af gebrant met alle
de lieden daer inne wesende,

Boven dese soo zynder noch ontalijcke
gedoot ende gequetst geworden, soo dat
men voor gewis hielt datter over de vier
hondert soo Mans, Vrouwen als Kinderen
zyn doon gebleven, sonder de gequetste
die daer naer noch zyn bekomen, ende
van welck droevigh spectakel tegenwoor-
digh d'afbeeldinge noch te sien is inde
Schilderye hangende boven op de groote
sale van het Stadt-huys deser Seede boven
de Deure van het Collegie, met dit Jaer-
schrift.

*Coniuncta LaCeraut vixit VI
pVLXVI ades.
septena avgvtI svLgVre MeCb-
LInLa.*

Korten tyt hier naer zyn binnen Me-
chelen gekomen eenige kooplieden nye
Vrieslandt de welke vraeghden waer de
fant-poorte gestaen hadde, ende seyden
aldus, wanneer als de poorte inden brant
vloegh, soo hoorden sy in Vrieslant de
Duyvelen inde locht naer Mechelen vlie-
gen, ende int vliegen eenen Duyvel
vervaerelijck roepen Crombeen! neme
dien Molen mede, soo seyde die Duyvel
Crombeen, ick moet in post naer Meche-
len, kortsteert is hoch achter die heet last
vanden molen, ende terstont is den selven
molen neder geslagen ende weghevooert,
waer door als dan in Vrieslant dit voor een
spreuck wirt gefeyt

*Doen Moimien Crombeen ende Koof
Naer Mechelen vloegen om den Roef
Soo vonden sy hier n'en Molen staen
Die vasten den Duyvel Korsteers aen.*

FINIS.